

TÜRK DİLİ I

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET DOĞAN TURAN

(Ders Koordinatörü)

**AHMET YILDIRIM, NESRİN ARI, SABAHATTİN SARI, SABAHATTİN ASLAN
& SABAHATTİN YAŞAR**

(İçerik Geliştiricileri)

DR. ÖĞR. ÜYESİ DURSUN AKASLAN

(İçerik Tasarımcısı)

TÜRK DİLİ I

1.
ETKİNLİK

e-Kitap

2.
ETKİNLİK

e-Alıştırma

3.
ETKİNLİK

e-Sunum

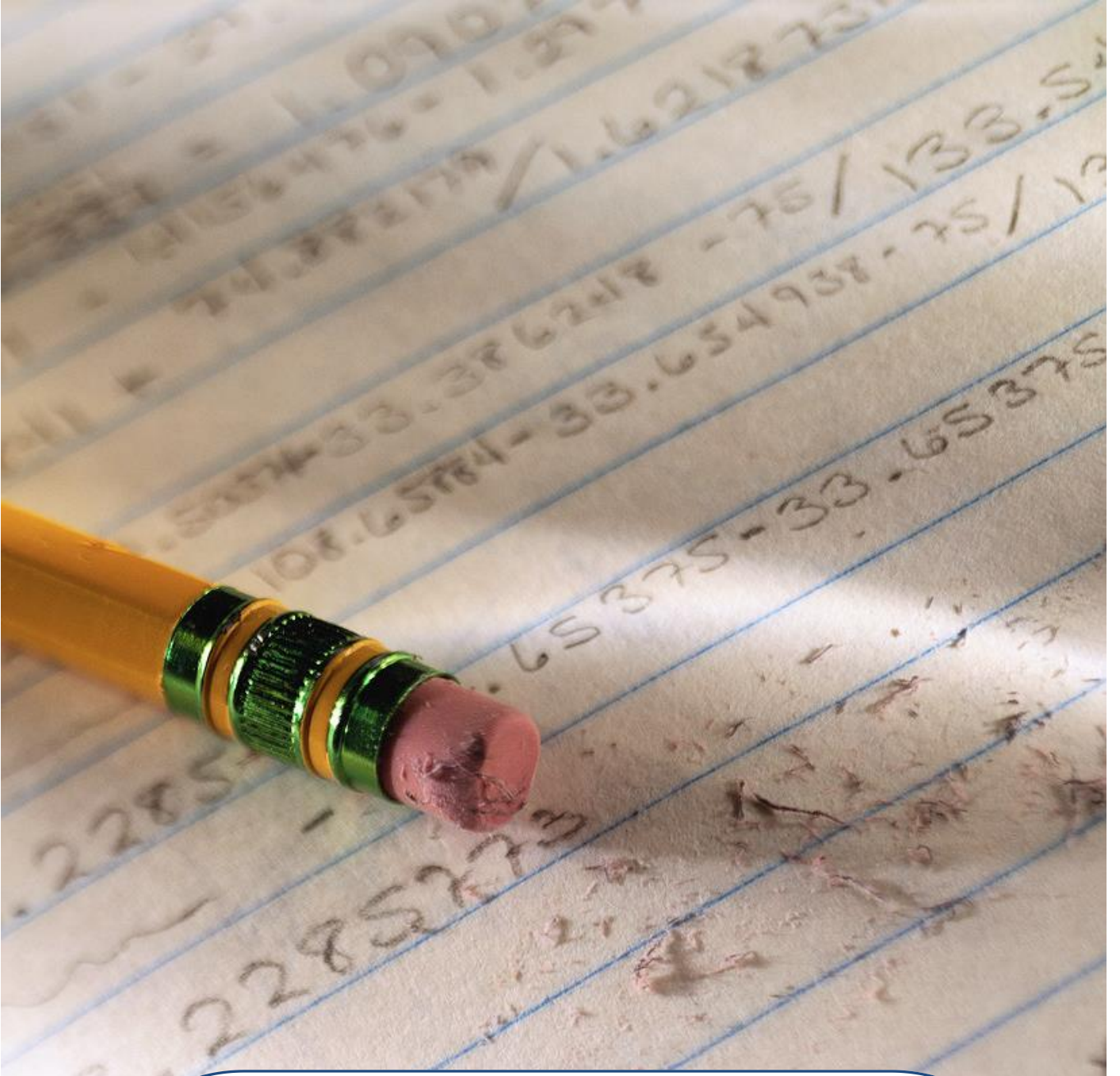

4.
ETKİNLİK

e-Alıştırma

BÖLÜM 01:
DİL VE DİL-KÜLTÜR MEDENİYET
İLİŞKİSİ

AMAÇLAR

Bu üniteyi tamamladıktan sonra;

- Günlük hayatın içinde sürekli kullanılan dili daha yakından tanıyacak,
- Dil, kültür ve medeniyet ilişkisine dikkat çekeceksiniz.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

- Dil
- Dil Bilgisi
- Kültür
- Medeniyet

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ
2. DİL NEDİR?
3. DİLİN ÖZELLİKLERİ
4. DİL BİLGİSİ NEDİR?
5. DİL BİLGİSİNİN BÖLÜMLERİ
6. DİLİN ÖNEMİ
7. KÜLTÜR NEDİR?
8. DİL-KÜLTÜR-MEDENİYET İLİŞKİSİ
9. KÜLTÜRÜN MADDİ VE MANEVİ UNSURLARI
10. KÜLTÜRÜN ÖZELLİKLERİ
11. ÖZET
12. KAYNAKLAR

1. GİRİŞ

Dil, insanlık tarihi kadar eski bir yapıdır. İçinde yaşadığı topluluklarla birlikte zamanla yenilenen, gelişen bir özelliğe sahiptir.

İnsanlar arasındaki doğal anlaşma ihtiyacı, her topluluk için basit veya gelişmiş bir dili gerekli kılmıştır. Bu dil o topluluğun zamanla kimliğinin bir parçası hâline gelmiştir.

İnsanla yakınlığı ve birlikteliği bu kadar eski olan dile karşı elbette insanın ilgisiz kalması düşünülemez. Bu özelliği dolayısıyla dili tanımak, dilin özelliklerini bilmek ve onun hakkındaki bilgilerimizi artırmak elbette bir gerekliliktir.

Dil, bir kültür ve medeniyet taşıyıcısıdır. Bugün, dünün mirası üzerine şekillenmektedir. Dil ise bu mirasın en güçlü taşıyıcı unsurudur. Mithat Cemal Kuntay, dilin bu özelliğine şöyle bir dördlülle dikkatleri çekmiştir:

Anlat bana bir parçacık ecdadımı anlat.

Muhtacım o efsaneye, tarihe masal kat...

Yattıkça, büyük dağ gibi bir gövdesi varmış,

Kalkınca uzar gölgesi, dünyayı tutarmış...

Bu çalışmada dilin tanımı, özellikleri; kültürün ne olduğu, özellikleri, maddi ve manevi kültür unsurları ve dil-kültür-medeniyet ilişkisi ele alınmıştır.

2. DİL NEDİR?

Dil hakkında pek çok yerli ve yabancı dil bilimcinin tanım ve yorumları bulunmaktadır. Bunların bazıları şunlardır:

Zeynep Korkmaz, “Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir.” Şeklinde dili ifade ederken; Tahsin Banguoğlu ise, “Dil, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları sesli işaretler sistemidir.” demiştir.

Yabancı dil bilimcilerden N. Chomsky, “Dil, zihnî bir organdır.” derken, Sapir, “Dil, yalnızca insana özgü olan, ülkülerin, duyguların ve arzuların isteyerek üretilen simgeler yoluyla aktarılmasını sağlayan ve içgüdüsel olmayan bir iletişim yöntemidir.” şeklinde yorumlamıştır. Bunların yanında, Alman filozof Heidegger ise dili insanın evi olarak nitelendirmiştir.

Türk dilinin önde gelen uzmanlarından Prof. Dr. Muharrem Ergin ise dili şöyle tanımlamıştır: “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus

kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.”.

Görüldüğü üzere dille ilgili pek çok uzman değişik tanım ve yorumlar yapmış. Fakat konuyu derli toplu bir şekilde zihinlere yakınlaştıran ve oldukça çeşitli boyutları dikkatlere sunan Muharrem Ergin’in tanımı olmuştur.

Dil, insanlar arası iletişimin temelidir. İletişim; konuşan ile dinleyen arasındaki mesaj alışverişidir. Bu mesaj alışverişinin en yoğun yaşandığı alan dildir. Dolayısıyla dil ile iletişim arasında da önemli bir bağ vardır. Her ne kadar sözsüz iletişim olsa da, iletişimin asıl dinamiği dildir. İletişimin sağlıklı olması için dilin kurallarına uyulması gerekir. Yoksa yanlış anlaşılmalara kaçınılmaz olacaktır. Burada da iletişimin temel unsurları olan “ileten, ileti, iletilen”in temel özelliklerinin bilinmesinde fayda vardır. Dildeki küçük bir kuralın ihlali dahi iletişimi olumsuz etkileyebilir.

3. DİLİN ÖZELLİKLERİ

Prof. Dr. Muharrem Ergin’in tanımında geçen bazı noktaları biraz daha yakından inceleyelim. Ergin, dilin doğal bir dokuya sahip olduğunu savunur ve bu doğal yapı içerisinde gelişimini sürdürmesi gerektiğini ifade eder.

Dilin doğallığı, kendine has kural ve kaidelerinin bulunmasından ve insanların istedikleri gibidile müdahale edememesinden ileri gelir. Yapay vasıtalarda kontrol insanda iken doğal vasıtalarda kontrol her zaman insanda değildir. Burada otomobile binmek ile ata binmek örnekleri verilir.

İnsanlar dili anlaşma vasıtası olarak kullanırlarken onun doğal yapısına müdahale etmemelidir.

Diller durağan değildir. Zamana, coğrafyaya ve topluma bağlı olarak sürekli değişir ve gelişir. Kullanılmadığı için bazı unsurlar zamanla kaybolurken, bazı unsurlar da ihtiyaçları değiştiği için yenilenir.

Yeryüzündeki tarihî ve modern bütün diller gerçek anlamda çok gelişmiş sistemlerdir. İlk yazılı belgelerin ait olduğu dil olan Sümerce, Hititçe vd. pek çok antik dilin gramerleri yazılmıştır. Bunların hiçbiri modern dillerden geri değildirler.

Dil canlı bir vasıtaya benzer. Doğar, gelişir ve sonra kullanan kimse kalmamasından dolayı ölür. Bu canlılık özelliğinden dolayı aynı medeniyet çatısı altında bulunan diğer dillerden kelime alışverişleri yapar.

Nitekim Batı medeniyeti çatısı altındaki milletlerin dilleri İngilizce, Almanca, Fransızca gibi kültür ve tarih yakınlığı nedeniyle sürekli birbirinden kelime alışverişleri yaparlar. Aynı durum İslam medeniyeti çatısı altındaki milletlerde de geçerlidir. Arapçanın, Farsçanın, Türkçenin bu kadar birbirlerine yakın olmaları ve yoğun kelime alışverişleri bu çatı birlikteliğinden kaynaklanmaktadır.

Dillerin kökenleri çok eskilere dayanmaktadır. Sanki geçmiş bir zamanda gizli anlaşma ve sözleşmeler yapmış gibi toplum bireyleri birbiriyle anlaşmış gibidirler. Mesela aynı sert cisme Araplar hacir, Farslar seng, Türkler ise taş demektirler. Yani her millet varlıkları kendi dillerinde isimlendirerek adeta o isimlendirmeler üzerinde geçmişte bir anlaşma yapmış gibi kullanılmaktadırlar. Bu aynı zamanda millet olmanın bir gereğidir.

Dil, toplumsal ve ulusal bir kurumdur. Dil, aynı dili kullanan bireyler arasında ulusal duygunun gelişmesini sağlayan, insanlara ortak ülküler etrafında aitlik ve dayanışma duygusu veren bir değerdir. Dil, toplumsal yaşamın iletişim aracı ve göstergesidir. Nitekim dillerin isimlendirilmesinin millet isimlerinin sonuna *-ca*, *-ce* ekleri getirilerek (Türkçe, İngilizce, Arapça vb.) yapılması, toplumu millet yapan unsurların başında dilin geldiğini gösterir.

Muharrem Ergin'in dili sosyal bir kurum olarak adlandırması bundandır. Toplumdaki bütün kesimler çocuk, genç, yaşlı, bay, bayan dildeki kelimeler üzerinde anlaşmışlardır. İnsanların konuşma, görüşme, tanışma, anlaşma, problemleri çözme, günlük ihtiyaçları karşılama gibi bütün bir hayat seyri dile gereksinim duymaktadır.

Ses de dilin önemli gereklerinden biridir. Ses olmadan dil, varlığını sürdüremez. Sessiz iletişim, sözsüz iletişim kavramları kullanılsa da gerçek anlamda iletişim ses ile sağlanmaktadır. Onun için sesin de oluşumu, eğitilebilirliği gibi pek çok çalışma alanları bulunmaktadır. Sesin yazı dilindeki karşılığı da harflerdir ki, kelimeler ve cümleler bunlarla oluşturulur.

Bütün dünya dilleri farklı yapılara sahip olsalar bile, temelde ortak seslerden oluşurlar. Nasıl ki bir bina taş, demir, çimento gibi malzemelerden oluşuyorsa, dilin malzemesini de ses ve sesler oluşturmaktadır. Bu sesler yan yana gelerek, kelime ve cümleleri meydana getirmektedir.

4. DİL BİLGİSİ (GRAMER) NEDİR?

Her dilin ses ve anlam bakımından bazı ortak özellikleri vardır. Bu kuralları dil bilgisi denilen bir bilgi dalı ele alır. Dil bilgisi, bir dilin doğru konuşulmasını, doğru yazılmasını sağlar. Dil bilgisi sayesinde söylemek istediklerimizi eksiksiz, doğru ve etkili bir biçimde anlatırız. Daha düzenli düşünür ve bu düzenliliği konuşmalarımıza ve yazılarımıza aktarabiliriz.

Bir dil, dil bilgisi araştırmaları sayesinde daha iyi çözümlenebilir, anlaşılabilir ve anlatılabilir. Bir dilin dil bilgisi onun kimliğidir. Ancak, bir dili konuşanlar günlük hayatlarında bazen dil bilgisinin genel kurallarının dışına çıkabilirler. Bunlar da bir dilin yapısını etkilemeyen bireysel tercihlerdir.

Dili oluşturan temel unsurlara göre dil bilgisi bölümlere ayrılır. Bir dilin sesleri vardır. Bu sesler heceleri, heceler kelimeleri oluşturur. Kelimeler dilin anlamlı birimleridir. Bunlarla cümleler kurar, duygu, düşünce ve isteklerimizi başkalarına aktarırız. Yani o dili konuşur ve yazarız.

Dil bilgisinin bölümleri şunlardır:

- Ses Bilimi (Fonetik):* Ses bilgisi diye de adlandırılan bu bölüm bir dilin seslerinin nasıl meydana geldiğini, ne gibi nitelikleri olduğunu, başkalarına nasıl aktarıldığını, kısacası dilin sesle ilgili tüm özelliklerini inceler.
- Biçim Bilgisi Morfoloji):* Yapı bilgisi anlamına gelen bu bölüm, kelimelerin yapısal özelliklerini, nasıl oluştuklarını, nasıl türetildiklerini inceler.
- Anlam Bilimi (Semantik):* Kelimelerin anlamlarını, anlam ilişkilerini inceleyen bir bölümdür. “Anlam bilimi” de denir.
- Söz Dizimi (Sentaks):* Bir dilde cümlenin oluşma özelliklerini, kelimelerin cümle içinde diziliş kurallarını inceler. “Dizim bilgisi” de denir.
- Köken Bilimi (Etimoloji):* Menşe bilgisi veya türeme bilgisidir. Kelimelerin aslını ve nereden çıktığını inceler.

5. DİLİN ÖNEMİ

Söz ola kese savaşı

Söz ola kestire başı

Söz ola ağulu aşı

Yağ ile bal ide bir söz

Yunus’un ifade ettiği gibi, öyle sözler vardır ki, savaşları, düşmanlıkları, kan davalarını sona erdirir. Yine öyle sözler vardır ki, söyleyenin hayatına mal olur. Yine öyle güzel ve anlamlı sözler vardır ki, zehirli yemeği adeta yağ ile bala çevirir. Bunun tam tersi öyle sözler vardır ki, kardeşleri birbirine düşürür, yuva yıkar, kan dökülmesine, savaşlara neden olur.

Güler yüz, tatlı dil ve güzel sözün ise açamayacağı kapı yoktur.

Dil, insanın her türlü faaliyetini gerçekleştiren bir anlaşma ve iletişim aracıdır. Dil, onu sağlıklı ve kurallarına uygun kullananlar ölçüsünde gelişir ve daha güçlü hâle gelir.

İnsan yaratılışı gereği hem yazılı hem de sözlü olarak kendini ifade etme ihtiyacı içindedir. Bu, anlaşma ve anlaşılma ihtiyacıdır. Bu ihtiyaçtan dolayı şiirler, romanlar ve kütüphaneler dolusu kitaplar yazılmıştır.

Dilin içerisinde kültür, ahlak, gelenek ve görenek gibi pek çok unsur bulunmaktadır. Onun için dilde meydana gelecek bir bozulma sadece dili bozmuş olmayacaktır.

Henüz küçük yaşlardan itibaren çocuklara okullarda sağlıklı dil kullanımı, diksiyon eğitimleri, telaffuz eğitimleri verilmelidir. Geleceği inşa etmek, dili doğru inşa etmekle mümkündür.

Dilin önemi bir toplum için hayati düzeydedir. Dil, toplumu toplum yapan en güçlü dinamiklerdendir. Bir milletin bireyleri dil vasıtasıyla pek çok ortak bağlarını güçlendirir. Onun için dil, din, vatan bir ise o topluluk bir millettir, demişlerdir. Hatta sadece dil ve vatan birliği de yine millet olmaya işaret kabul edilmiştir.

Dil günlük hayatta en önemli anlaşma aracıdır. İnsanlar, dili kullanarak problemlerini çözerler. Yardımlaşma, dayanışma gibi sosyal unsurlar dille sağlanır. Onun için denilebilir ki, dilin önemini kavrayan ve dili gereği gibi nezaket kuralları içerisinde kullanan ve geliştiren toplumlar hem kendi içlerinde hem de kendilerinin içinde bulunduğu dünyada daha başarılı olurlar.

Konuyla ilgili aşağıdaki parça çarpıcı olacaktır:

Ünlü Çin bilgini Konfüçyüs'e sorarlar: "Bir ülkeyi yönetmeye çağrılısanız, ilk olarak ne iş yaparsınız?" Konfüçyüs der ki "İlk dilden başlarım." Şaşırıyor herkes. "Ya bunca kargaşa var, bunca iş varken dilden mi başlarsın?" "Evet, dilden." diyor. "Çünkü dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceyi iyi anlatmaz. Düşünce iyi anlatılmazsa, yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz, görevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa, adâlet yanlış yola sapar. Adâlet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki, hiçbir şey dil kadar önemli değildir."

Dili korumak için toplumun bütün kesimlerine düşen vazifeler vardır. Öncelikle dilimizi en güzel şekilde kullanmak için çaba sarf edilmelidir. Türkçe karşılığı bulunan bir kelimenin yerine başka bir dildeki kelime kullanılmamalıdır. Sosyal medyada da Türkçemize hak ettiği değer verilmelidir. Türkçemiz özentiyeye, taklide ve modaya kurban edilmemelidir.

6. KÜLTÜR NEDİR?

Kültür, Latince *culture* kelimesinden gelmektedir. *Toprağı ekip biçme, verimlendirme* gibi anlamları vardır.

Kültür kavramı bugün farklı alanlarda kullanılmaktadır. Mesela *din kültürü, spor kültürü, tıp kültürü...*Bununla birlikte *müzik kültürü, şehir kültürü, Türk kültürü, İngiliz kültürü, Karadeniz kültürü, halk kültürü, mutfak kültürü, çay kültürü, demokrasi kültürü, okuma kültürü, tüketim kültürü* gibi birçok alanda da kullanılmaktadır.

Toplumlar çeşitlendikçe ve aynı toplum içinde kurumların işlevleri farklılaştıkça ve çoğaldıkça, çeşitli kültür düzeylerinin, yani çeşitli sınıf veya grup kültürlerinin ortaya çıktığı görülür (Eliot, 1981).

Kültür kavramı yerine daha önce örf-âdet, gelenek-görenek, hars, umran kullanılırken, günümüzde ekin, ekinç kelimeleri de kullanılmaktadır.

Türk Dil Kurumunun yayımladığı Türkçe Sözlükte kültür;tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde bütün maddi ve manevi değerler ile bunları meydana getirmede, sonraki nesillere iletmede kullanılan, egemenliğin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” (2005: 1282) biçiminde tanımlanmıştır.

Bir başka tanımlama ise; “İnsanoğlunun öğrendiği ya da kazandığı bilgi, sanat, gelenek-görenek vb. yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütün” (Mengü, 2003), şeklindedir.

Salim Koca ise, “Bir milletin uzun bir tarih içerisinde ortaya koyduğu, geliştirdiği ve tecrübe ile sağlamlaştırıp kesinleştirdiği maddi ve manevi değerler bütünü” (Koca, 2000: 8) şeklinde tanımlamıştır.

Dersimiz kapsamında üzerinde durulacak kültürü şöyle tanımlayabiliriz: *Bir toplumun sosyal yapısına yön veren, o topluma kişilik kazandıran, bir toplumu millet hâline getiren, o toplumun yüzyıllarca devam eden ortak yaşayışlarından doğan maddi ve manevi birikimlerinin bütünüdür.*

Tanımlar, kültürün pek çok farklı boyutlarına dikkat çekerken, toplumun bireyleri arasında sosyal akrabalık bağı kurması ve toplum bilincini oluşturan maddi ve manevi ortak değerler meydana getirmesi anlamında ne kadar önemli bir toplum dokusu olduğunu da ortaya koymaktadır.

7. DİL-KÜLTÜR-MEDENİYET İLİŞKİSİ

Kültürlerin geçmişten günümüze aktarılıp gelmesinde, ayrıca toplumlar arasında kültür, iletişim ve etkileşimde en önemli unsur dil olmuştur.

Türklerin Karahanlılar döneminde İslamiyet’i kabul etmesiyle birlikte Türkçe;Arapça ve Farsçanın etkisi altına girmiştir. İslam kültürü ve medeniyeti dil aracılığıyla Türk toplumuna aktarılmıştır.

Kültürle medeniyet arasında iç içe geçmiş bağlar bulunmaktadır. Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, kültürü, medeniyetlerin de üzerinde yükseldiği temel değerler olarak ele alır ve medeniyeti şöyle tanımlar; “*Milletlere ait bazı kültür değerlerinin birçok millet tarafından benimsenerek ortak duruma gelmiş bütününe verilen addır.*”

Diğer bir ifadeyle medeniyet, milletlerarası ortak değerler seviyesine yükselen anlayış, davranış ve yaşama vasıtalarının tümü olarak değerlendirilir.

Bu özelliği dolayısıyla kültür millî, medeniyet milletlerarasıdır.

Söz gelişi, Türkler, Araplar ve İranlılar birbirlerinden farklı kültürlere sahip oldukları, hatta bunlarda İslam dininin uygulanışı bile önemli ayrılıklar gösterdiği hâlde genel dünya görüşleri, İslam hukuku, edebiyat ve sanat anlayışları bakımından milli değerlerinin dışına taşarak onları birbirine uyumlu kılan ve İslam medeniyeti alanı içinde toplayan ortak özellikleri olmuştur. Aynı durum İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan vb. milletleri Hıristiyanlık temelindeki ortak medeniyet kuşağına sokan Batı medeniyeti için de söz konusudur.

Görüldüğü üzere kültür ile medeniyet birbirini sürekli besleyen birer etkin unsurdur. Medeniyet milletlere ait bir değer, teknolojik bir gelişme olduğu için medeniyetin milliyeti yoktur.

Medeniyet kültürün eseri ve sonucudur. İnsanın ve toplumun eseri olan kültür geliştikçe medeniyetin ilerlemesine yol açar. Onun için her bireyin kendi kültürel kimliğine sahip çıkması, onu yaşatması aynı zamanda medeniyetine de bir katkıdır.

Dil, kültür ve medeniyet değerlerinin yeni kuşaklara, sözlü ve yazılı olarak aktarılmasında en dinamik unsurlardan biridir. Dil, bir milletin evreni, varlığı kendine göre yorumlaması ve seslendirmesidir. Birey diliyle hayatı ve olayları anlamlandırmada kendi damgasını vurur.

Ünlü dil bilimci Wilhemvon Humboldt, ‘İnsanlar bu dünyada ana dillerinin dünyayı, kendilerine sunduğu biçimde yaşamaktadırlar.’ demektedir. O zaman dünyayı, olayları algılamadaki çeşitlilik ve renklilik, dillerdeki çeşitlilik ve renkliliğin sonucudur denilebilir.

Dil, bir milletin duygu ve düşünce tarzı, tarihi ve toplum şuuru ile birlikte yol almaktadır. Bu sebeple fertler arasındaki ortak duygu ve düşünce akımı dille kurulabilmekte; dolayısıyla milli birlik ve beraberlik de toplum fertlerini birbirine perçinleyen dil ile sağlanabilmektedir.

Dil aynı zamanda bir kültür taşıyıcısıdır. Bir milletin kültür hazinesi olan ilim, teknik, tarih, ahlak gibi her türlü maddi ve manevi değerler dil yolu ile gelecek kuşaklara aktarılmaktadır.

Onun için dile, kültüre sahip çıkmak ve onların gelişmesine katkı sağlamak aynı zamanda medeniyet değerleri anlamında da gelişmek demektir.

8. KÜLTÜRÜN MADDİ VE MANEVİ UNSURLARI

Kültür denen değerler manzumesi, günlük hayatta varolan pek çok unsurdan meydana gelmektedir. Bunların bir kısmı maddidir, bir kısmı manevidir.

Maddi kültür unsurları: Günlük hayatta insanların kullandıkları her türlü araç gereçlerdir. Ev bark şekilleri, el sanatları, alet edevatlar, eşyalar, giyim kuşam, beslenme çeşitliliği gibi unsurlardır.

Manevi kültür unsurları: Din, dil, tarih, gelenekler, örfler, hukuk, ahlak ve musiki vb. unsurlardır.

Maddi ve manevi unsurlar toplumdan topluma farklılık arz eder. Kültürlerin oluşmasında en önemli faktör din-inançtır. Bununla birlikte coğrafya, iklimsel farklılıklar, ekonomi, tarih gibi unsurlar kültürü oluşturup şekillendirmektedir.

Deniz kenarında olan bir yaşam biçiminde beslenme kültürünü deniz ürünleri oluştururken, kırsal kesimin bazı yerlerinde etli yemekler, bazı kesimlerinde sebze yemekler ön plana çıkar.

Aynı toplum yapısı içinde bölgelere, şehirlere göre değişen kültürel farklılıklar, toplumun kültürel zenginliğini göstermektedir. Türk müzik kültüründe halk müziği, sanat müziği, tasavvuf müziği çeşitliliği; mimari kültür farklılığı olarak Karadeniz bölgesinde binaların genel olarak ahşap olması, bazı yörelerde taş binalar olurken, bazı yörelerde kerpiç ve kâgir binalar ön plana çıkmaktadır.

İnanç, giyim kuşam kültüründen, beslenmeye, örf adet, gelenek ve göreneklerden müziğe, ahlaki yapıdan mimari kültüre toplumun bütün yaşam alanlarını etkilemektedir.

Bütün bu kültürel farklılıklar ortak bir medeniyeti netice vermektedir. Kültür geliştikçe medeniyet ilerler. Kültür ile medeniyet bir birini tamamlayan, kesin çizgilerle ayrılmayan iki unsurdur.

9. KÜLTÜRÜN ÖZELLİKLERİ

Kültürü her toplum için ayrı ayrı ele almak gerekir. En gelişmiş toplumlardan en ilkel topluluklara kadar hepsinin kültürel özellikleri vardır. Kültürsüz bir toplum olamaz.

Kültürün özelliklerini ele alırken genel yaklaşım dikkate alınarak bu özellikler sıralanacaktır.

Canlı ve dinamik bir yapıdır

Kültürün en belirgin özelliği canlı ve dinamik bir yapıya sahip olmasıdır. Durağan değildir. Her insan farklı olduğu için, her insanın her kültürel öğeyi yaşama tarzı da farklılık arz eder. Temel nitelikleri aynı olsa da aynı toplum içinde bile kültürel unsurlar farklı tarzda yaşanır. Bu da bütün içinde çeşitliliğe ve renkliliğe vesile olur.

Ulusaldır

Her toplumun bir kültürü vardır. Yaşam biçimlerinin farklı olması o toplumlara farklı bir kimlik kazandırır. Bu farklılıkları belirleyen pek çok etken vardır. Bundandır ki, kültürün belirgin özelliği ulusal olmasıdır.

Toplumun ortak malıdır

Kültür bir toplum içerisinde yediden yetmiş herkesi kapsar. O toplum bireyleri ortak kültür öğeleri içerisinde yaşamını sürdürür. Doğumundan ölümüne ve sonraki adetlere kadar kültür, birey dünyasında hayata geçirilen bir unsurdur.

Orijinaldir

Kültür, her toplumun kendine özgü davranışlarından, inançlarındandoğar. Kendine has kaynaklarından beslenmesi ve özüne sadık kalması orijinalliği netice verir. Başka kültürel unsuların taklit edilmesi orijinalliği ortadan kaldırır. O toplumun maddi ve manevi yaşayışından doğup gelmesi, oraya has özellikler içermesi orijinalliği oluşturur.

Sürekli ve tarihîdir

Zaman zaman etkileşim, değişimler söz konusu olsa da, kültürde asılolan sürekliliğin sağlanmasıdır.

Kültürlerin özü değiştirilemez ve başka kültürlere dönüştürülemez. Eğer kültürde böyle bir öze dönük değişim ve dönüşüm olursa başkalaşma meydana gelir. Onun için toplumun her bireyinin kendi kültürel kimliğine sahip çıkması ve onu yaşatması milli bir görevdir.

Kültürün sürekliliği de, kendi aslını koruyarak çağın gereklerine uygun yenilemesi anlamındadır.

Ferdin toplumla bütünleşmesine hizmet eder

Kültürün en önemli fonksiyonlarından birisi, fertleri sosyalleştirmesidir. Kişi, kültürel unsurları kendi hayatında yaşattığı sürece o toplumun bir üyesi haline gelir.

Nesilden nesle aktarılan sosyal bir mirastır

Kültür kuşaktan kuşağa aktarılan bir sosyal mirastır. Kültürün varlığı ve devamlılığı ancak bu şekilde temin edilir. Eğitim ortamları, örf ve adetler, din, ahlak, sanat, edebiyat ve folklor gibi unsurlar kültürün taşıyıcılarıdır.

Dil, kültür ve medeniyet arasında sıkı bir bağ vardır. Dil olmadan, kültür; kültür olmadan da medeniyet olmaz. Bu üç unsur bir milletin olmazsa olmaz dinamikleridir. Kültür ve medeniyetin taşıyıcısı olan dil, bütünleşmenin de temelidir.

Bir toplum için geçmiş ile gelecek bağlantısı ne kadar sağlam olursa o toplumun ömrü o kadar uzun olur. Bunun da yolu, yeni nesillere kültürü benimsetmek ve yaşatmaktır.

10. ÖZET

Bu dersimizde dil ve kültürün tanımını yaptık. Dilin tanımı içerisindeki özelliklerine dikkatleri çektik. Konunun devamında kültürün unsurlarını, özelliklerini ve dil-kültür-medeniyet bağlantısını açıkladık.

11. KAYNAKLAR

Kitap Kaynakları

ERGİN, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Edebiyat fakültesi basımevi-no:785, İstanbul, 1972.

Koca, Salim, Türk Kültürünün Temelleri, Berikan Yayınevi, 2016.

KORKMAZ, Zeynep vd., Türk dili ve Kompozisyon Bilgileri, Ekin Kitabevi Yayınları, Ankara, 1995.

ÖNER, Sakin, Örneklerle Kompozisyon Sanatı, Veli Yayınları, İstanbul, 1981.

SARI, Mehmet (dr), Türk Dili Ders Kitabı, Okutman Yayıncılık, Ankara, 2011.

YALÇIN, Cevdet, Türk Dili ve Kompozisyon, Art basım yayın, Ankara, 2001.

YAŞAR, Sebahattin, vd., Türk Dili Kompozisyon ve Diksiyon, Ders Notları, Ümit Ofset, Ankara, 2017.

İnternet Kaynakları

aöfturkdili-I

Dil Bilgisi.net

NFKU.COM

edebiyatöğretmeni.net

diledebiyat.net

blogcu

türkedebiyati.org, Türk Dili ve Edebiyatı